

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра міжнародної економіки

УДК 339.732.4

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Олег ШЕРЕМЕТ

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Світлана ГУТКЕВИЧ

«__» _____ 2022р.

«__» _____ 2022р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

За освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка»
зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
на тему: «Міжнародні кредитні послуги»

Виконав

Здобувач 4 курсу, групи МЕ 4-6а

Бодішевська Ксенія Анатоліївна

Керівник к.е.н., доц. _____ Кобилянська Людмила Миколаївна

Рецензент

Я, як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

Київ– 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра міжнародної економіки

Кафедра міжнародної економіки
Освітній ступінь - бакалавр
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

«__» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Бодішевська Ксенія Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи
«Міжнародні кредитні послуги»

керівник роботи
Кобилянська Людмила Миколаївна, к.е.н. доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Тема затверджена наказом по інституту « 80-кв » від 31.01. 2022 року

2. Строк подання здобувачем освіти роботи 10.06.2022

3. Інформаційна база
нормативно - правові акти, навчальні підручники, навчальні посібники,
монографії, наукові статті, данні Держстату України, електронні ресурси.

4. Зміст основних положень роботи

В розділі 1 розкрито теоретичні основи міжнародних кредитних послуг
В розділі 2 розкрито напрями розвитку міжнародних кредитних послуг

5. Дата видачі завдання_ 01.09.2021

6. Календарний план виконання дипломної роботи

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
Підготовка I-го розділу	24.02.2022	Виконано
Підготовка II-го розділу	18.04.2022	Виконано
Завершення написання роботи	27-29.04.2022	Виконано
Передзахист кваліфікаційних робіт	16-17.05.2022	Виконано
Здача готової роботи	10.06.2022	Виконано

Здобувач _____ / Бодішевська К.А /
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник _____ / Кобилянська Л.М /
(підпис) (прізвище та ініціали)

ABSTRACT
to bachelor's degree work on the topic:
« International credit services »

The **bachelor** 's work consists of an introduction, two sections, conclusions, a list of sources used. The work contains 6 tables, 14 figures, the number of sources used - 50.

Keywords: credit, international activity, efficiency, services, banks, development of credit services, types of credit, IMF, international experience.

The actuality of the paper.

The purpose and objectives. The purpose of the bachelor's thesis is to generalize the theoretical foundations of international credit services and determine credit, how to improve international credit services.

The main tasks of the bachelor's degree work:

- Describe international credit services
- given types of features of international credit services
- the structure of international credit services is given
- modern credit services are analyzed
- the content of credit services is revealed
- given ways to improve credit services

The subject of the work is international credit services

The object of work is international services

Methods of analysis. In the analysis of international credit services monographic; statistical methods: tabular, graphical, time series, comparison method; abstract-logical methods.

Structure of the paper.

International loans are a form of debt capital movement in the field of international economic relations. Due to this type of capital movement, associated with the provision of global currency and credit resources on repayment terms, the specific terms for which loans were granted, and the payment of the corresponding interest on the loan in the form of interest.

The main component of the financial market is the credit market. The credit market provides the fastest access to resources. It takes a long time to issue securities, while you can get a loan in a very short time - for several days. Due to this advantage, which is very important in terms of financial support for the needs of individual entities, as well as from the standpoint of the functioning of the entire financial system. The attractiveness of the credit market can be explained by the functional potential of the main actors in this market - commercial banks, which not only mediate the movement of financial resources, but also produce them.

Providing loans and credit services is the most common operation of banking institutions. Thanks to credit services, banks make the most profit.

Thanks to credit services, the process of economic growth is stimulating. New businesses are emerging, jobs are growing, and various cultural and social infrastructures are being built. Credit services are used by all, for the good functioning of the economy is constantly necessary to mobilize, distribute and redistribute financial resources between its sectors and sectors.

In the context of globalization, the share of new banking services for lending to multinational corporations has increased significantly. International banks with an extensive international network give customers the right to choose the country, currency and interest rate.

With the increase in world trade, the intensification of mergers and deepening in industry and finance, the liberalization of capital flows and transnationalization led to an increase in international credit services. International banking services include services related to credit services for foreign economic activity of the client. International credit services are developing in the direction of minimizing risks through the use of modern financial instruments, and are provided together with packages of other services - lending, guarantees, consulting. Basic services have a unified nature, i.e. to be uniform, understandable.

The first theoretical section identified the nature and classification of credit services, features of international credit services and the institutional structure of the international credit market.

We have found that international credit is the transfer of loan capital from one country to another.

International credit is a necessary component of modern relations in the international economy. The need for credit in a market economy is closely linked to the peculiarities of the circulation of personal capital. Credit is also needed for the formation of new small and medium enterprises, the introduction of new equipment and technologies. The loan reduces the time to meet economic and personal needs: lenders have the opportunity to obtain additional funds by transferring a certain amount of free resources to the borrower.

The essence of credit, in our opinion, is most fully expressed through credit relations, functions and forms of credit. The nature of the loan is indirectly influenced by its types.

We found out that different countries have different lending conditions. Identified the economic role of international loans. The structure of the credit market, the purpose of their creation and their tasks were determined. Analyze international credit and financial institutions. Their missions and structure were identified.

In the second section, we analyzed the "Directions for the development of international credit services" the following results were made:

It is determined that the development of the credit services market is an integral part of ensuring the development of all financial services market systems, which also leads to a constant increase in information transparency of banking and non-banking institutions, the main conceptual approaches to public policy in this area.

Analysing international experience, we see that the total number of credit institutions in the EU is steadily declining. It was found that services are a factor in the development of the credit market is the population.

We also analysed that the most common forms of modern economic relations are loans to importers, which is a fairly common means of selling products on the world market.

РЕФЕРАТ
до кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
«Міжнародні кредитні послуги»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків, переліку використаних джерел. Робота містить 6 таблиць, 4 рисунків, кількість використаних джерел - 50.

Ключові слова: кредит, міжнародна діяльність, ефективність, послуги, банки, розвиток кредитних послуг, види кредиту, МВФ, міжнародний досвід.

Мета і завдання роботи. Метою бакалаврської роботи є узагальнення теоретичних основ міжнародних кредитних послуг та визначення кредиту, як удосконалити міжнародні кредитні послуги.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- Охарактеризувати міжнародних кредитних послуг
- дано види особливості міжнародних кредитних послуг
- дано структура міжнародних кредитних послуг
- проаналізовані сучасні кредитні послуги
- розкрито зміст кредитних послуг
- дано шляхи удосконалення кредитних послуг

Предметом роботи є міжнародні кредитні послуги

Об'єкт роботи - міжнародні послуги

Методи аналізу. При проведенні аналізу міжнародних кредитних послуг монографічний; статистичний методи: табличний, графічний, рядів динаміки, метод порівняння; абстрактно-логічний методи.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ.....	11
1.1 Сутність та класифікація міжнародних кредитних послуг.....	11
1.2 Особливості сучасних міжнародних кредитних послуг.....	16
1.3 Інституційна структура міжнародного кредитного ринку.....	19
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ.....	27
2.1 Зарубіжний досвід функціонування сфери міжнародних кредитних послуг.....	27
2.2 Шляхи активізації розвитку міжнародних кредитних послуг.....	37
Висновки до розділу 2.....	36
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	41
ДОДАТКИ.....	47

ВСТУП

Актуальність теми. Міжнародні кредити являють собою форму руху позикового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин. Даний тип руху капіталу пов'язаний з наданням суб'єктам світового ринку валютних та кредитних ресурсів на умовах повернення у конкретні терміни та виплати відповідної винагороди за позичку у формі відсотка.

Кредитні послуги стимулюють процеси росту економік країн. З'являються нові підприємства, збільшується кількість робочих місць, розбудовується інфраструктура культурного та соціального призначення.

Збільшення обсягів світової торгівлі, активізація процесів злиття і поглинання в промисловості та фінансовій сфері, лібералізація капітальних потоків і транснаціоналізація обумовили зростання кількості міжнародних кредитних послуг. До таких послуг належать послуги, пов'язані з кредитним обслуговуванням зовнішньоекономічної діяльності клієнта. Міжнародні кредитні послуги розвиваються в напрямку мінімізації ризиків, завдяки використанню сучасних фінансових інструментів, і надаються разом з пакетами інших послуг – кредитування, поручительства, консультування. Базові послуги мають уніфікований характер, тобто бути є одноманітними, зрозумілими.

Основною складовою фінансового ринку є кредитний ринок. Завдяки кредитному ринку забезпечується швидкий доступ до ресурсів. Для випуску в обіг цінних паперів потребується значна кількість часу, тоді як отримати кредит можна у досить стислий термін – протягом декількох днів. Це значна перевага, важлива з погляду фінансового забезпечення потреб окремих суб'єктів та з позицій функціонування фінансової системи. Привабливість кредитного ринку можна пояснити функціональним потенціалом основних суб'єктів цього ринку – комерційних банків, які не тільки опосередковують рух фінансових ресурсів, а й продукують їх. Надання кредитів та кредитних послуг є найпоширенішою

операцією банківських установ. Завдяки кредитним послугам банки отримують значний прибуток.

В умовах глобалізації значно збільшилася частка нових банківських послуг з кредитування транснаціональних корпорацій. Міжнародні банки з розгалуженою мережею надають клієнтам право обирати країну, валюту і процентну ставку кредиту.

Мета дипломної роботи – охарактеризувати міжнародні кредитні послуги, визначити їх особливості.

Для досягнення мети були вирішенні такі **завдання**:

- розкрито зміст кредитних послуг;
- охарактеризовано міжнародні кредитні послуги;
- розкрито особливості сучасних кредитних послуг;
- проаналізовано зарубіжний досвід функціонування сфери міжнародних кредитних послуг;
- визначено шляхи активізації міжнародних кредитних послуг.

Об'єкт дипломної роботи: кредитні послуги.

Предмет дипломної роботи: міжнародні кредитні послуги.

Методи аналізу: теоретичний, монографічний, статистичний, табличний, графічний, порівняльний аналіз.

Інформаційна база: нормативно законодавча база України, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, дані Державної служби статистики України, електронні ресурси.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, перелік використаних джерел, додатки, загальний обсяг кількість сторінок-56 , рисунків-4, таблиць-6, 56 найменувань використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

1.1 Сутність та класифікація міжнародних кредитних послуг

Кредит – це позика у грошовій або натуральній формі, яка надається на умовах повернення і сплатою відсотків за користування однією юридичною чи фізичною особою [3].

Необхідність кредиту в умовах ринкової економіки тісно пов'язана з особливостями циркуляції особистих капіталів. Кредит потрібний також для становлення нових підприємств малого та середнього бізнесу, впровадження нової техніки і технологій. Завдяки кредиту зменшується час на задоволення господарських і особистих потреб: кредитори мають змогу отримати додаткові грошові кошти при передачі певної суми вільних ресурсів позичальнику.

Економічна наука довела, що кредит є універсальним інструментом розподілу і перерозподілу національного доходу, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, вирівнювання рівнів рентабельності підприємств на основі переливання капіталів, що сприяє прогресивним структурним зрушенням у народному господарстві [22 с.85-86].

У таблиці А.1 (Додаток А) наведено трактування визначення «кредит» вітчизняними науковцями.

Міжнародний кредит є необхідною складовою сучасних відносин у міжнародній економіці. Суб'єктами кредитних відносин на міжнародному рівні є держава, підприємства, фінансові установи, фізичні особи тощо. Кожний із зазначених суб'єктів має особисті економічні інтереси як кредитор чи позичальник. Однак, у будь-якому разі проблема результативного використання наданих чи отриманих кредитів є нагальною для кожного з них [21].

Міжнародний кредит – це переміщення позичкового капіталу з однієї країни в іншу. Його суб'єкти ті ж самі, що й при національному (внутрішньо-

економічному) кредиті – банки, підприємства, держава, населення. Проте ознакою цього кредиту є належність кредитора і позичальника до різних країн.

У міжнародному кредиті є дві сторони: кредитор і позичальник, розташовані в різних країнах. Кредиторами і позичальниками в міжнародному кредиті виступають банки, фірми, фізичні особи, які є резидентами різних країн, і міжнародні валютно-кредитні та фінансові установи.

Зворотна сторона міжнародного кредитування – міжнародне запозичення.

Принципи міжнародного кредиту поділяються на атрибутивні (обов'язкові) та варіативні (необов'язкові).

До атрибутивних принципів належать: зворотність, терміновість (строковість), платність.

Варіативними принципами є цільова обумовленість, забезпеченість, плановість.

До основних функцій міжнародного кредиту належить:

- перерозподіл капіталів між країнами з метою забезпечення розширеного відтворення;
- економія витрат обігу міжнародних розрахунків за допомогою розвитку безготівкових платежів в різних валютах;
- прискорення реалізації товарів у світовому масштабі.

Суть кредиту, безпосередньо найповніше виражається через кредитні відносини, функції та форми кредиту. Опосередковано на сутність кредиту впливають його види. Різноманітні форми та види міжнародних кредитних послуг можна класифікувати за кількома головними ознаками, класифікація міжнародних кредитних послуг наведена в таблиці Б. 1. (Додаток Б).

Існує дві форми кредиту: грошова та товарна. При цьому грошова та товарна форми кредиту є вартісними, рівноправними, рівнозначними, рівно замінними, і мають внутрішній зв'язок.

У товарній формі кредит надається при оренді майна, погашенні міждержавних боргів, поставками товарів, наданні речей у прокат, продажі товарів з відстрочкою платежу.

У грошовій формі позички надають банки, уряди, міжнародні фінансово-кредитні установи.

З огляду на роль кредитора, розрізняють види кредитів: кредити приватні, урядові, міжнародні, регіональні та змішані.

Кредит приватного типу надаються приватним фірмам і банкам і, в свою чергу, поділяються на фірмові та банківські.

Урядові кредити, тобто міжурядові та державні позики, надають урядові кредитні установи.

Міжнародні та регіональні організації можуть надавати кредити переважно через МВФ, структуру Світового банку. Європейський банк реконструкції і розвитку, регіональні банки розвитку країн «третього світу» та інші кредитно-фінансові інститути. МВФ та СБ також виступають, як координатори міжнародного кредитування.

Кредити, в яких беруть участь приватні підприємства, компанії і відповідні державні органи називають змішаними кредитами.

Міжнародні кредитні послуги за своїм цільовим призначенням, поділяється на виробничі і невиробничі.

Виробничі кредити призначені для розвитку економіки країни, що їх одержує:

- для закупівлі промислового обладнання;
- для матеріалів;
- ліценцій;
- ноу-хау;
- оплати виробничих послуг;
- забезпечення внутрішньо-торгівельних операцій та господарських потреб.

Невиробничі кредити використовують для:

- утримання державного апарату;
- утримання армії;
- закупівлі зброї;
- погашення зовнішньої заборгованості за попередніми кредитами.

Також кредити поділяються залежно від способу забезпечення кредиту, на забезпечені і бланкові.

Забезпечені кредити – кредити, забезпечені нерухомістю, товарами, документами, цінними паперами, золотом та іншими цінностями як заставою.

Бланкові кредити не мають забезпечення, а надаються під зобов'язання імпортера погасити кредит або у конкретних визначений термін, або при настанні певних умов. Якщо між експортером та імпортером є умови щодо розрахунку по відкритому рахунку, вони використовують бланковий кредит.

Зважаючи на умови реалізації, кредити бувають готівкові, тобто коли позика зараховується на рахунок імпортера, і акцептні - позика одержується експортером або імпортером через передачу банку векселів, виставлених на даний банк.

Стає зрозумілим, що міжнародний кредит виконує низку важливих додаткових функцій:

- стимулює експорт товарів та послуг;
- створює сприятливі умови для розширення приватних інвестицій;
- є важливим пунктом одержання прибутку у вигляді відсотків від країн боржників;
- сприяє розвитку міждержавних зв'язків;
- поглиблює процеси міжнародної економічної інтеграції [49].

Кредит у ринковій економіці виступає також як еластичний механізм переливання капіталу з одних галузей економіки в інші для досягнення ними певних норм прибутковості і дає змогу подолати обмеженість індивідуального капіталу. Сприяючи вирівнюванню норми прибутку в різних галузях, кредит впливає на галузеву структуру економіки, оскільки тимчасово вільні ресурси

перерозподіляються в ті галузі, де забезпечується отримання високих прибутків [24, с.38-40].

Основними ознаками кредитних відносин, що розкривають суть кредиту, як економічної категорії, в сучасних умовах, є:

- учасники кредитних відносин мають бути економічно самостійними;
- виходячи з відносин економічної власності до кредитних відносин належать відносини між різними економічними суб'єктами щодо надання коштів у позику та плати за неї у формі відсотка, як форми економічної реалізації власності. В узагальненій формі такими суб'єктами є кредитор і позичальник, а об'єктами – частина активів кредитних установ, що залучені на депозитні вклади фізичних та юридичних осіб;

- кредитні відносини перебувають у тісній взаємодії з відповідними елементами товарно-грошових відносин. Унаслідок чого в кредит (який є формою руху кредитних відносин) можуть надаватись як гроші, так і товари.

Отже, кредитні відносини є вартісними, оскільки виникають у зв'язку з рухом вартості (грошей чи матеріальних цінностей);

- кредитні відносини не змінюють власника цінностей, з приводу яких виникають. Кредитор залишається власником переданої в борг вартості, а позичальник одержує її лише у тимчасове користування, після чого повинен повернути власникові;

- Платність кредитних відносин означає, що позичальник повертає кредитору більшу масу вартості, ніж сам одержує від нього. Тому дивним видається твердження деяких учених, що кредит надається “як правило, зі сплатою відсотків”, оскільки мета кредитування полягає в отриманні проценту;

- характерною рисою кредитних відносин є позичковий капітал [23,с.200-208].

Таким чином, визначено, що міжнародний кредит є невід'ємною та важливою складовою сучасних відносин у міжнародній економіці. Розглянуто

сутність кредиту, його функції, охарактеризовано види та форми міжнародних кредитних послуг.

1.2 Особливості сучасних міжнародних кредитних послуг

Сукупність кредитних установ, що можуть вступати у кредитні відносини та надавати кредитні послуги, формує організаційну структуру кредитної системи.

Банк надає кредити фізичним особам у розмірах, що визначається виходячи з вартості товарів і послуг, які є об'єктом кредитування, в межах вартості майна, майнових прав, які можуть бути передані банку в забезпечення фізичною особою з урахуванням суми її поточних доходів. Фізичні особи погашають кредит шляхом перерахування коштів з особистого вкладу, депозитного рахунку, переказами через пошту та Інтернет або готівкою через каси банківських установ чи приладів самообслуговування в торговельних мережах.

В різних країнах діють різні закони, що регулюють умови кредитування індивідуальних позичальників, однак їх об'єднує спільна мета: заради підвищення рівня життя кредит повинен бути доступний в необхідному об'ємі.

Останніми роками актуальність залучення ресурсів міжнародного кредиту для економіки України зростає, у зв'язку зі збільшенням диспропорцій між обсягами інвестицій та внутрішніми заощадженнями це може загрожувати економічній безпеці держави.

Найбільшим попитом серед населення користується кредитування на купівлю житла, побутової техніки, меблів, кредити на будівництво нового житла та ремонт. Серед найбільш перспективних напрямків необхідно виділити кредитування туризму, освіти, медичних послуг.

Один з сучасних видів міжнародного кредитування – міжнародні кредитні лінії.

Міжнародна кредитна лінія – зобов'язання банку видавати клієнтові кредит у певному обсязі протягом зазначеного у договорі періоду часу. Кредитна лінія має певні відмінності від одноразового кредитування, різниця в тому, що при кредитній лінії клієнт може отримувати позику не один раз в якийсь день, а тоді, коли вона буде йому справді потрібною, частинами, або взагалі не використовувати кредитні кошти.

Строк дії договору кредитної лінії, як правило, становить від 1 до 3 років, але може визначатись, з огляду на об'єкт кредитування. Розмір відсоткової ставки за користування кредитною лінією встановлюється за домовленістю сторін, але не може бути нижчим від базової (гранично мінімальної) відсоткової ставки. Ліміт кредитної лінії може переглядатися за згодою сторін як на вимогу банку (при погіршенні фінансового стану позичальника, зменшення вартості засобів забезпечення тощо), так і через обґрунтоване клопотання позичальника (при збільшенні обсягів виробництва, товарообігу)[27].

Якщо ж фінансовий стан позичальника погіршився, банк має право відмовити позичальнику в одержанні наступного траншу на певний період або може взагалі припинити надавати кредит та почати вимагати дострокового повернення раніше наданого кредиту, що в обов'язковому порядку зазначається у договорі кредиту.

Кредитні лінії також можуть відкривати для іноземних постачальників на проведення робіт або на оплату закуплених послуг (товарів). Є декілька видів кредитних ліній, а саме: спеціального призначення та загального. Кредитні лінії спеціального призначення відкриваються задля кредитування конкретних

інвестиційних проектів. Механізм кредитних ліній загального призначення передбачає відкриття кредиту на певну суму та дозвіл на кредитування різних імпортерів у країні. На сьогодні функціонують декілька установ міжнародного кредитування, які відкривають кредитні лінії, це такі, як МВФ, Світовий банк, ЄБРР тощо[27].

Розглядаючи ефективність реалізації проектів і ролі ЄБРР в забезпеченні економічного зростання МСБ в Україні, необхідно зазначити, що протягом терміну дії програми за рахунок коштів кредитних ліній створено понад 5 тис. робочих місць, що безпосередньо вплинуло на зростання макроекономічних показників як у регіонах, у яких були реалізовані програми, так і в країні загалом [31].

За кількістю наданих Україні кредитів МВФ посідає перше місце. Сума всіх кредитів, залучених за роки незалежності, складає 29,5 млрд дол. США. [55] Українська влада підписувала програми про співпрацю з МВФ щодо проведення реформ, проте жодного разу не виконала своїх зобов'язань. Якими б складними для виконання не були вимоги МВФ, але кредитор має право висувати свої вимоги до позичальника.

Одним з найважливіших обов'язків МВФ є надання кредитів державам-членам, що стикаються з фактичними або потенційними труднощами у сфері платіжного балансу. Ця фінансова позиція допомагає країнам, що прагнуть поповнити свої міжнародні резерви, стабілізувати свої валюти, продовжувати оплачувати імпорт і відновити умови для активного економічного зростання одночасно з прийняттям заходів щодо виправлення первинних проблем. На відміну від банків розвитку, МВФ не надає кредити на конкретні проекти [32]. МВФ має свої певні кредитні інструменти, які розроблені для забезпечення різних потреб, які пов'язані з платіжним балансом, а також для реагування на певні ситуації різного змісту його держав-членів.

Одним з таких видів інструментів МВФ є гнучка кредитна лінія (ГКЛ). ГКЛ взагалі характерна для країн з дуже хорошими основними економічними

показниками, належною економічною політикою і успішною практикою проведення політики. Лише на прохання відповідних держав-членів для країн, які звичайно ж відповідають всім критеріям доступу, затверджується домовленість про ГКЛ. ГКЛ діє протягом одного або двох років, при цьому проводять огляд відповідності критеріям після одного року. Лише беручи до уваги конкретну ситуацію, визначають доступ, проте на нього не поширюються ліміти доступу, засоби можуть надавати поетапно або ж одним платежем. Кошти в межах ГКЛ не надаються через реалізацію конкретних домовленостей щодо економічної політики, як у випадку з кредитом «Стенд – бай» (СБА), оскільки країни, які відповідають умовам ГКЛ, показали позитивні результати у виконанні певних заходів макроекономічної політики. Терміни погашення ГКЛ є такими самими, як і в межах СБА[32].

Неповний перехід до ринкової економіки після розпаду Радянського Союзу і недосконалого ділового клімату є причинами слабких економічних показників України. З 1992 року, коли почалася співпраця України і МВФ, Україна отримала від фонду майже 29,5 млрд дол. США кредитів. Більшу частину – майже 14,5 млрд дол. США - отримано в період після фінансової кризи 2008 року.

МВФ надає позики за пільговими та несільськогосподарськими домовленостями. Угода про кредитування, подібна до кредитної лінії, затверджена Виконавчим комітетом МВФ для підтримки програми коригування країни. Угода вимагає, щоб учасник дотримувався певних умов і підлягав періодичним оглядам, щоб продовжувати використовувати його.

Таким чином визначено, що заради підвищення рівня життя кредит повинен бути доступний в необхідному об'ємі. Також визначено, що найбільшим попитом серед населення користується кредитування на купівлю житла, побутової техніки, меблів, кредити на будівництво нового житла та ремонт. Серед найбільш перспективних напрямків необхідно виділити кредитування туризму, освіти, медичних послуг.

1.3 Інституційна структура міжнародного кредитного ринку

Важливою особливістю кредитного ринку є посилення впливу на процес інтернаціоналізації світового господарства за допомогою забезпечення міграції капіталів. Крім того, кредитний ринок відіграє велику роль у структурній перебудові капіталістичної економіки, особливо таких промислово розвинених країн, як США, країни Західної Європи та Японії.

Економічна роль кредитного ринку полягає в його спроможності об'єднати дрібні, розрізнені грошові кошти в інтересах всього капіталістичного накопичення. Це дозволяє ринку активно впливати на концентрацію і централізацію виробництва і капіталу.

Перегляд визначень кредитного ринку засвідчує багатогранність даної економічної категорії. Дійсно, досить важко охарактеризувати усі прояви сутності кредитного ринку у одному визначенні, тому потрібно розглядати ринок кредитів з двох сторін: як специфічну сферу грошового та фінансового ринків, та як певний механізм взаємодії між суб'єктами ринку.

У першому випадку кредитний ринок є специфічною сферою грошового та фінансового ринків, де обертаються позикові засоби у натурально-речовій або грошовій формах, формується попит і пропозиція на них та дотримуються принципи оплати, повернення та строковості.

У другому випадку кредитний ринок діє як певний механізм за допомогою якого встановлюються взаємовідносини між суб'єктами кредитного ринку у процесі акумуляції вільних грошових коштів і спрямування їх на потреби суспільного розвитку та забезпечення індивідуальних потреб населення.

Відомо, що наявні грошові ресурси не завжди перебувають у розпорядженні й володінні тих громадян або підприємств і в тому місці, де виникає потреба їхнього використання. Ситуація вимагає впровадження низки

заходів, пов'язаних із пошуком вільних коштів або реалізацією можливостей їх використання.

Так формується кредитний ринок, який надає можливість зустрітися юридичним і фізичним особам, що згодні надати вільні кошти в користування за відповідну винагороду, з особами, що їх потребують та готові заплатити певну ціну [28, с.28].

Важливим моментом дослідження кредитного ринку є з'ясування об'єктів та суб'єктів.

Об'єктом кредитного ринку є тимчасово вільний капітал у натурально-речовій або грошовій формах. Це можуть бути гроші, товари, виконані роботи, надані послуги. Незалежно від форми позичена цінність є реальною і має бути збережена у процесі кредитних відносин, але не у первісній формі, а за своїм обсягом [29, с.30].

Основні учасники цього ринку зображені на рис.1.1. Це кредитори, які надають у позику на різних умовах вільні грошові кошти та позичальники. На кредитному ринку суб'єктами є юридичні та фізичні особи, які вступають у кредитні взаємовідносини один з одним. Це підприємства, організації, установи, урядові структури, домашні господарства, громадяни, державах.

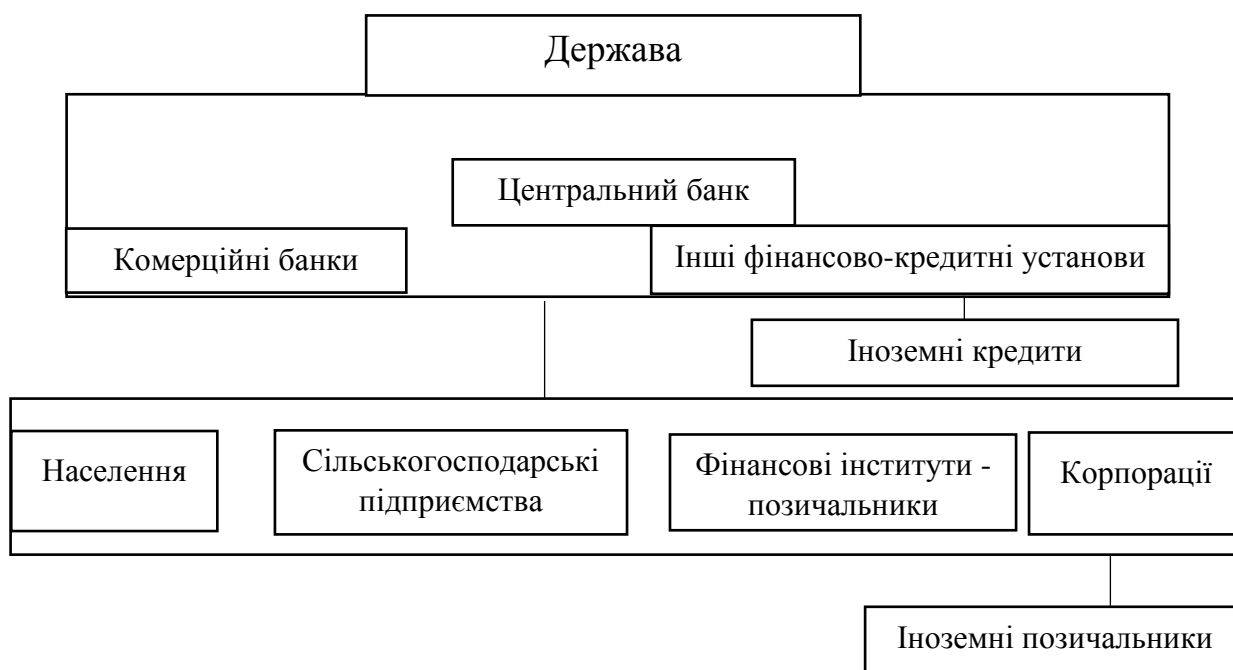

Рис. 1.1 Структура кредитного ринку

Джерело: розроблено на основі даних [29, с. 33]

З метою регулювання міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносин, що базуються на основі міжнародних угод, були створені міжнародні кредитно-фінансові інститути.

Метою їх створення є вирішення наступних завдань:

- об'єднання зусиль країн світового співтовариства для стабілізації міжнародної валютно-фінансової сфери;
- спільна розробка стратегії світової валютно-кредитної і фінансової політики, координація її проведення;
- вивчення і розв'язок найбільш важливих проблем міжнародних фінансів і міжнародної економіки;
- усунення торговельних бар'єрів і сприяння активній економічній співпраці між державами;
- забезпечення стабілізації національних і колективних валют;
- фінансова підтримка міжнародних, регіональних та національних програм технологічного і соціально-економічного розвитку[25].

Міжнародні кредитно-фінансові інститути поділяються на всесвітні та регіональні.

До всесвітніх належать:

- Банк міжнародних розрахунків (1930 р.);
- Міжнародний валютний фонд (1945 р.);
- Група Світового Банку:
- Міжнародний банк реконструкції та розвитку (1945 р.);
- Міжнародна фінансова корпорація (1956 р.);
- Міжнародна асоціація розвитку (1960 р.);
- Міжнародний центр розв'язання питань у сфері інвестицій (1966 р.);
- Багатостороннє агентство з гарантій по інвестиціях (1988 р.);

- Паризький клуб (1956 р.) – неформальна урядова організація країн-кредиторів;

- Лондонський клуб (1956 р.) – неформальна організація найбільших банків-кредиторів

До регіональних:

- Європейський інвестиційний банк (1958 р.);

- Міжамериканський банк розвитку (1960 р.);

- Група Африканського банку розвитку (1964 р.);

- Азіатський банк розвитку (1968 р.);

- Ісламський банк розвитку (1974 р.);

- Європейський банк реконструкції і розвитку (1991 р.);

- Чорноморський банк торгівлі та розвитку (1998 р.).

Банк міжнародних розрахунків – спеціалізований фінансовий інститут, який об'єднує на акціонерній основі частину фінансових ресурсів центральних банків 60 країн. Основна місія – підтримувати прагнення центральних банків до монетарної та фінансової стабільності через міжнародне співробітництво та діяти як банк для центральних банків[46].

Щоб виконувати місію та бути в змозі реагувати на еволюційний характер бізнесу, робота інституції спирається на міцні основні цінності, які формують спосіб роботи. Ці цінності є спільними принципами та переконаннями, які об'єднують співробітників і керують діями для сприяння згуртованій, цілеспрямованій культурі підтримки центральних банків у вирішенні їхніх поточних і майбутніх проблем.

Банк міжнародних розрахунків:

- забезпечує цінність завдяки досконалості в продуктивності;

- постійно вдосконалює діяльність та впроваджує інновації;

- діє сумлінно;

- виховує культуру різноманітності, інклюзії, стійкості та соціальної відповідальності[46].

Міжнародний валютний фонд – спеціальне агентство Організації Об'єднаних Націй (ООН), засноване 29-ма державами, з метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм допомоги при дефіциті платіжного балансу шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті. Фонд має статус спеціалізованої установи ООН. Має 188 країн-членів.

Основні функції МВФ:

- сприяння міжнародній співпраці в грошовій політиці.
- розширення світової торгівлі.
- кредитування.
- стабілізація грошових обмінних курсів[47].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) був заснований у 1991 році після закінчення холодної війни для того, щоб побудувати нову епоху в Центральній та Східній Європі[54].

Банк інвестує у проекти, які сприяють переходу до відкритої ринкової економіки, а також розвитку приватної та підприємницької діяльності. Діяльність ЄБРР спрямована на формування здорового інвестиційного клімату та заохочення екологічно та соціально здорового та сталого розвитку, керується чітко визначеним набором стандартів.

Оскільки ЄБРР – міжнародна організація, він широко використовує зв'язки, що встановилися з урядами країн регіону з метою створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, проведення приватизації, створення повноцінної ринкової економіки. Основні форми участі ЄБРР – надання позик та банківських гарантій, придбання акцій підприємств. Загалом ним розроблено та виконано понад 2,5 тис. проектів[54].

Інституціональна структура світового ринку позичкових капіталів відображена на рис. 1.2. До основних суб'єктів інституціональної структури світового ринку позичкових капіталів належать міжнародні фінансові організації.

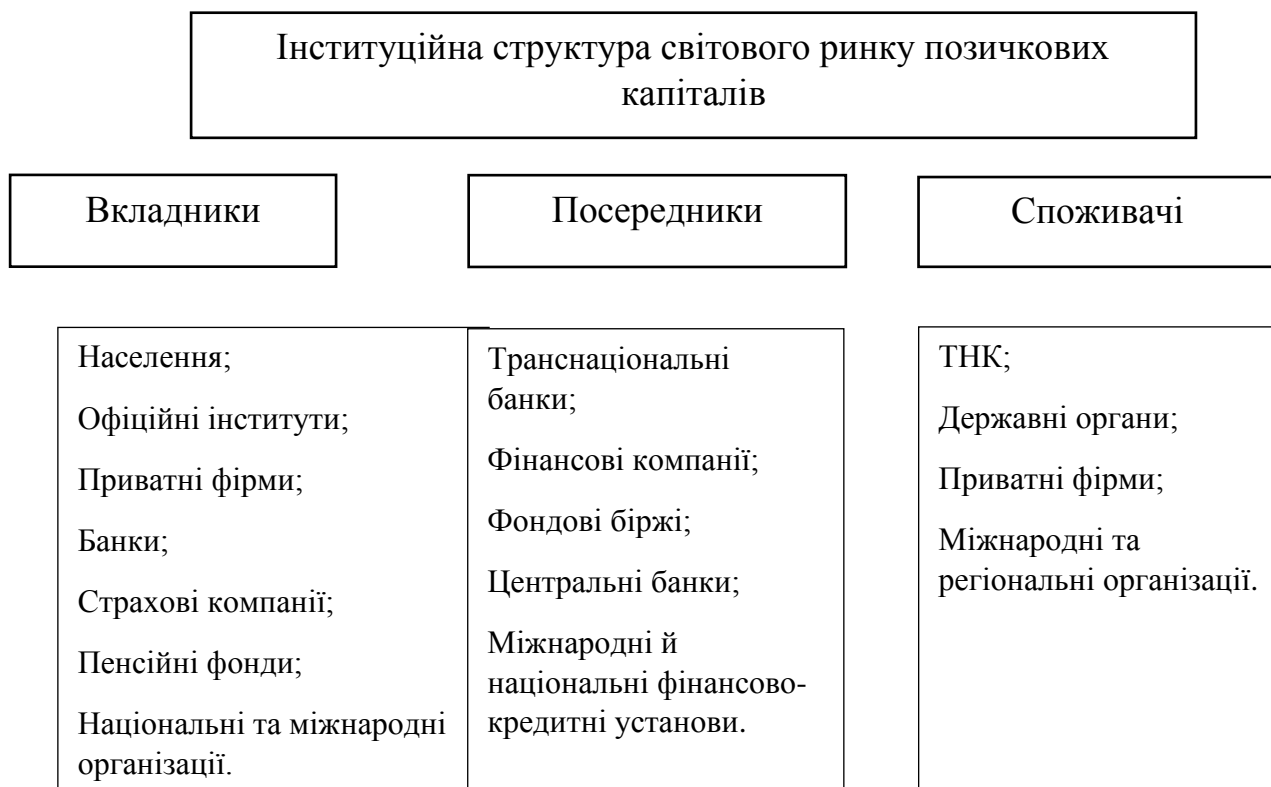

Рис. 1.2 Інституціональна структура світового ринку позичкових капіталів

Джерело: розроблено на основі даних [30]

Світовий ринок позичкових капіталів не лише продовжує зростати абсолютно, а й характеризується постійною зміною структури і вдосконаленням механізму[30].

Висновки до розділу 1

1. На основі аналізу теоретичних основ кредитних послуг було визначено сутність та класифікацію кредитних послуг, особливості міжнародних кредитних послуг та інституційну структуру міжнародного кредитного ринку. З'ясовано, що міжнародний кредит — це переміщення позичкового капіталу з однієї країни в іншу.

Міжнародні кредитні послуги є необхідною складовою сучасних відносин у міжнародній економіці. Необхідність кредитування в умовах ринкової економіки

тісно пов'язана з особливостями циркуляції особистих капіталів. Кредитні послуги необхідні також для становлення нових підприємств малого та середнього бізнесу, впровадження нової техніки і технологій. Завдяки кредитам зменшується час на задоволення господарських і особистих потреб: кредитори мають змогу отримати додаткові грошові кошти при передачі певної суми вільних ресурсів позичальнику.

Сутність кредиту безпосередньо найповніше виражається через кредитні відносини, функції та форми кредиту. Опосередковано на сутність кредиту впливають його види.

Кредитний ринок діє як певний механізм за допомогою якого встановлюються взаємовідносини між суб'єктами кредитного ринку у процесі акумуляції вільних грошових коштів і спрямування їх на потреби суспільного розвитку та забезпечення індивідуальних потреб населення.

2. Визначили структуру кредитного ринку, мету їх створення та їхні задачі.

Охарактеризовано діяльність міжнародних фінансових інститутів, таких як МВФ, БМР, ЄБРР. З'ясовано їх місії та основні функції. Основні функції МВФ:

- сприяння міжнародній співпраці в грошовій політиці.
- розширення світової торгівлі.
- кредитування.

стабілізація грошових обмінних курсів

Банк міжнародних розрахунків:

- забезпечує цінність завдяки досконалості в продуктивності;
- постійно вдосконалює діяльність та впроваджує інновації;
- діє сумлінно;

виховує культуру різноманітності, інклюзії, стійкості та соціальної відповідальності

ЄБРР – міжнародна організація, він широко використовує зв'язки, що встановилися з урядами країн регіону з метою створення сприятливих умов для підприємницької діяльності, проведення приватизації, створення повноцінної ринкової економіки.

3. Визначили інституційну структуру міжнародних кредитних послуг, вона полягає в тому, що на кредитному ринку суб'єктами є юридичні та фізичні особи, які вступають у кредитні взаємовідносини один з одним. Це підприємства, організації, установи, урядові структури, домашні господарства, громадяни, державах.

РОЗДІЛ 2

ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗВЦІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

2.1 Зарубіжний досвід функціонування сфери міжнародних кредитних послуг

Ринок кредитних послуг ЄС є невід'ємною частиною ринку фінансових послуг ЄС, процес його формування триває й донині в умовах економічних криз, соціально-політичних трансформацій, нестабільних економічних умов діяльності суб'єктів господарювання. Кількість факторів, що впливають на розвиток окресленого ринку, є досить значним, що ускладнює забезпечення стабільності його функціонування в довгостроковій перспективі.

Основними чинниками розвитку ринку кредитних послуг є: ефективна грошово-кредитна політика, попит на позикові кошти, макроекономічна стабільність в країні, відповідний рівень фінансової безпеки громадян, розвинена система кредитних установ та інші. Також об'єктивними факторами розвитку ринку кредитних послуг є процеси цифрування всієї фінансової системи, які безпосередньо впливають на всю сферу фінансових послуг.

Такі процеси відбуваються в усіх без винятку країнах. Таким чином, проводиться аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку кредитних послуг в ЄС. Для цього проаналізуємо тенденції таких показників: загальна кількість кредитних організацій; поточний стан банківського сектору в ЄС, а саме кількість банків, відсотки за кредитом, середня процентна ставка та сума кредитів, наданих країною ЄС[56].

За останні десятиліття європейський кредитний ринок зазнав дуже глибоких структурних змін. Запровадження Європейського валютного союзу посилило конкуренцію та зменшило деякі конкурентні переваги банків та кредитних установ. Європейські кредитні ринки зіткнулися з комплексом нових

трансформаційних змін, а саме: поглиблення глобалізації світової економіки, впровадження нових цифрових технологій, зміна підходів органів державної влади до регулювання кредитних відносин, трансформація моделі поведінки споживачів, що визначає ставлення громадян до кредитних ресурсів[56].

Розвиток ринку кредитних послуг є невід’ємною частиною забезпечення розвитку всієї системи ринку фінансових послуг, що також зумовлює постійне підвищення інформаційної прозорості банківських та небанківських установ, основних концептуальних підходів до державної політики у цій сфері. Саме тому відповідні органи різних країн сьогодні намагаються надати користувачам інформацію про різні аспекти функціонування ринку кредитних послуг. Європейський центральний банк (ЄЦБ) регулярно публікує список кредитних установ, уповноважених у ЄС та Європейській економічній зоні (ЄЕЗ) (рис. 2.1.).

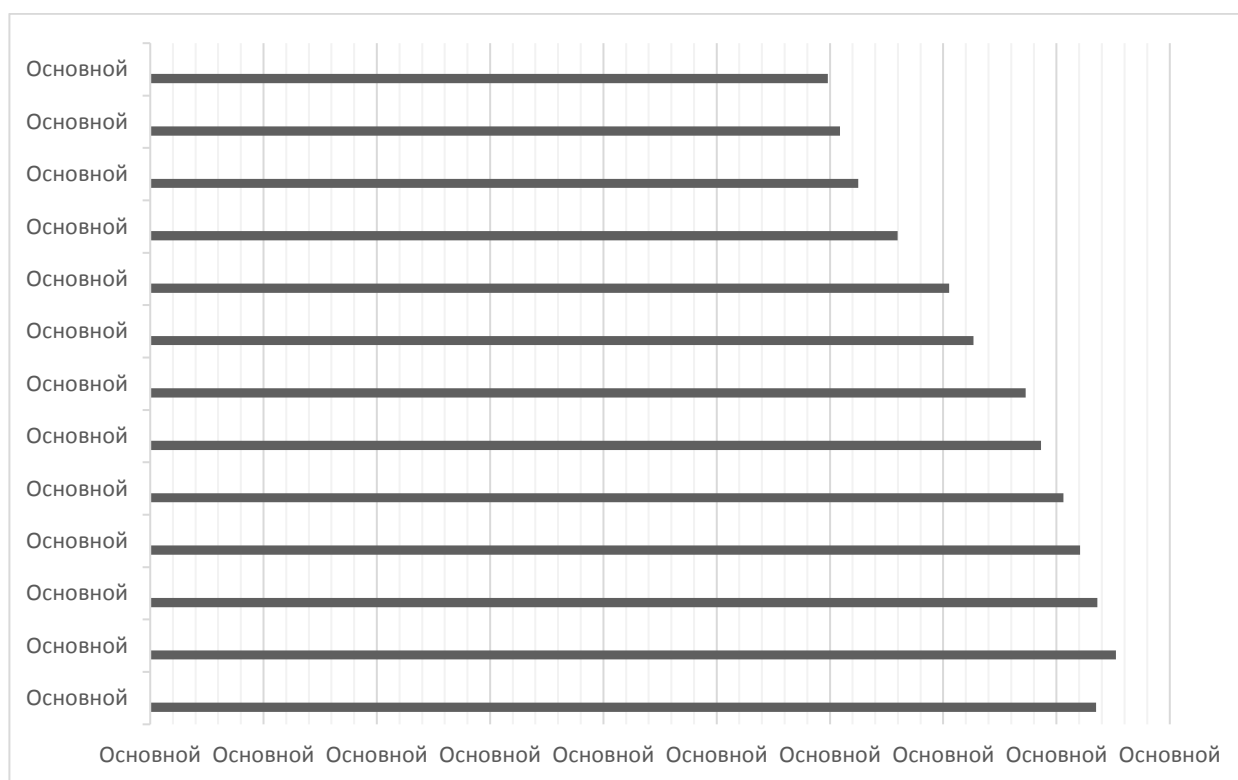

Рис. 2.1 Кількість кредитних установ у Європейському Союзі

Джерело: [34, 35, 36, 37]

Аналіз статистичних даних свідчить, що сьогодні в ЄС спостерігається зменшення кількості кредитних установ, ця тенденція спостерігається з 2009

року. У 2019 році в ЄС налічувалося 5 982 кредитних установ, що на 2 379 (40%) менше кредитних установ, ніж у 2009 році.

На нашу думку,

. причинами такої тенденції є:

- глобальні економічні кризи; структурна перебудова фінансового сектору економіки;
- недостатня ефективність аналізу кредитоспроможності позичальників;
- неплатоспроможність боржників;
- жорсткі дії з боку регулятора;
- висока концентрація капіталу в банківському секторі та його реорганізація;
- інтеграційні процеси та трансформація банківської системи внаслідок змін у законодавстві;
- нестабільність національної валюти деяких країн;
- надання послуг онлайн;
- суворі вимоги до позичальників;
- неможливість отримати кредити через відсутність кредитної історії;
- глобальні економічні дисбаланси;
- злиття кредитних організацій;
- періодичні фінансові кризи;
- жорстка конкуренція на ринку фінансових послуг[56].

Аналізуючи динаміку зміни кількості кредитних організацій ЄС протягом 2015-2019 років (табл.2.1), можна пересвідчитись, що загальна кількість кредитних організацій в ЄС неухильно зменшується п'ять років поспіль. Серед країн з найбільшим падінням в абсолютних показниках у 2019 році були Німеччина, яка лідирує другий рік поспіль з -51 одиницею, Австрія (-23), Фінляндія (-14) та Італія (-17), згідно з ЄЦБ.

З іншого боку, у Великобританії (+10), Португалії (+8), Естонії (+3), Нідерландах (+1) та на Мальті (+1) спостерігається збільшення кількості кредитних установ, які може бути пов'язано з впливом цифрових технологій на

кредитні установи в цих країнах, впровадженням нових сфер і сфер кредитування. Ринок кредитних послуг ЄС пройшов складний процес становлення та функціонування.

Таблиця 2.1

Кількість кредитних установ за країнами ЄС

Країна	2015	2016	2017	2018	2019
Австрія	678	615	572	544	521
Бельгія	99	92	88	88	85
Кіпр	56	54	35	32	29
Німеччина	1774	1702	1632	1584	1533
Естонія	39	38	36	37	40
Фінляндія	281	279	267	257	243
Греція	40	38	38	37	35
Ірландія	416	370	347	327	314
Італія	643	604	538	505	488
Люксембург	144	141	141	135	127
Латвія	61	57	54	54	54
Мальта	28	27	25	24	25
Нідерланди	209	96	92	93	94
Португалія	147	145	141	141	149
Словенія	23	19	18	17	17
Словаччина	27	29	26	27	27
Великобританія	362	355	370	390	400

Джерело: [35, 38]

Проаналізувавши дані таблиці 2.1, можна зробити висновок, що основними країнами-лідерами з найбільшою кількістю кредитних організацій станом на 2019 рік були: Німеччина – 1533 кредитні установи, що становить 25,63% від загальної кількості кредитних організацій у Європі; Австрія – 521 установа (8,7%); Італія – 488 закладів (8,16%); Великобританія – 400 (6,67%).

Особливістю цього ринку є те, що в його структурі є ринки кредитних послуг різного рівня економічного розвитку країн, на фінансові установи яких також поширюється національне законодавство. Також специфікою функціонування окресленого ринку є наявність обігу в межах ЄС у деяких країнах власної валюти. Проте, сьогодні ринок кредитних послуг цього регіону характеризується стабільним розвитком. Для цього органи державної влади докладають усіх зусиль, враховуючи наслідки фінансової кризи 2008 року для всієї світової системи та пам'ятаючи про причини цієї глобальної кризи[56].

Крім того, в ЄС органи державної влади завжди пам'ятають, що ефективне функціонування ринку кредитних послуг є основною умовою забезпечення економічного розвитку всього регіону. Саме від цього залежить значна увага таких органів до роботи фінансових установ, їх надійності та ефективної роботи. На відміну від країн, що розвиваються та постійно стикаються з економічними кризами, в рамках ЄС кредитні ставки для суб'єктів господарювання залишаються на досить прийнятному рівні. Це, в свою чергу, також впливає на соціальний розвиток громадян, дає їм можливість придбати автомобіль, мати житло, отримати бажану освіту тощо. У таблиці 2.2 наведено відомості про процентні ставки за кредитами, наданими клієнтам кредитних установ ЄС у 2017 – 2019 рр.

Таблиця 2.2

Процентні ставки за кредитами в країнах ЄС у 2017-2019 рр.

Країна	2017	2018	2019	2019/2017
Австрія	0,58	0,69	0,06	10,35%
Бельгія	0,72	0,80	0,19	26,39%
Чехія	0,98	1,98	1,55	158,16%
Фінляндія	0,55	0,66	0,07	12,72%
Франція	0,81	0,78	0,13	16,05%
Німеччина	0,32	0,40	-0,25	-125%
Греція	5,98	4,19	2,59	43,31%
Угорщина	2,96	3,06	2,47	83,45%

Ірландія	0,8	0,95	0,33	41,25%
Італія	2,11	2,61	1,91	90,52%
Латвія	0,83	0,90	0,34	40,96%
Литва	0,31	0,31	0,31	100%
Люксембург	0,50	0,52	-0,12	-24%
Нідерланди	0,52	0,58	-0,07	-13,46%
Польща	3,42	3,20	2,35	68,71%
Португалія	3,05	1,84	0,76	24,91%
Словаччина	0,92	0,89	0,25	27,17%
Словенія	0,96	0,93	0,28	29,17%
Іспанія	1,56	1,42	0,66	42,31%
Великобританія	1,24	1,46	0,94	75,81%
Середня процентна ставка по кредиту в Європі	1,17	1,27	0,59	50,43%

Джерело: [39,40,41]

Таким чином, аналізуючи дані таблиці 2.2, можна стверджувати, що за останні більше десяти років вартість кредиту в ЄС значно знизилася, що обумовлено особливостями економічного розвитку, монетарної політики національних центральних банків та ЄЦБ. Серед розглянутих країн лише в Чехії відбулося підвищення процентних ставок за кредитами. У 2019 році цей показник становив 1,55%, що на 58% більше, ніж у 2017 році – 0,98%. Цікавою залишається ситуація з від’ємними ставками за кредитами, що є одним із додаткових інструментів активізації економічних відносин. Наявність від’ємних процентних ставок у 2019 році спостерігалася в Німеччині (-0,25 %), Люксембурзі (-0,12 %), Нідерландах (-13,46 %)[56].

Негативні процентні ставки не є новим інструментом для ЄС. Досвід використання такого типу кредитної ставки існує з 2008 року, коли ЄЦБ запровадив політику протидії наслідкам світової фінансово-економічної кризи 2008 року, яка була спровокована крахом банку Lehman Brothers в Америці. Зазвичай виникає питання доцільності використання таких ставок за кредитами, їх економічного сенсу для діяльності кредитних установ. У Німеччині,

Люксембурзі та Нідерландах цей вид кредиту використовується для стимулювання економічного розвитку. Наприклад, у Німеччині споживачі кредитних послуг використовують систему «гроші в обмін на безцінь», але головною умовою є високий рівень платоспроможності позичальників. Тобто, якщо кредитна організація видає річний кредит у 1000 євро під 0,25% на рік, клієнт поверне 997,5 євро.

На рис. 2.2 наведено дані про розмір середньої процентної ставки за кредитом в ЄС у 2012-2019 роках.

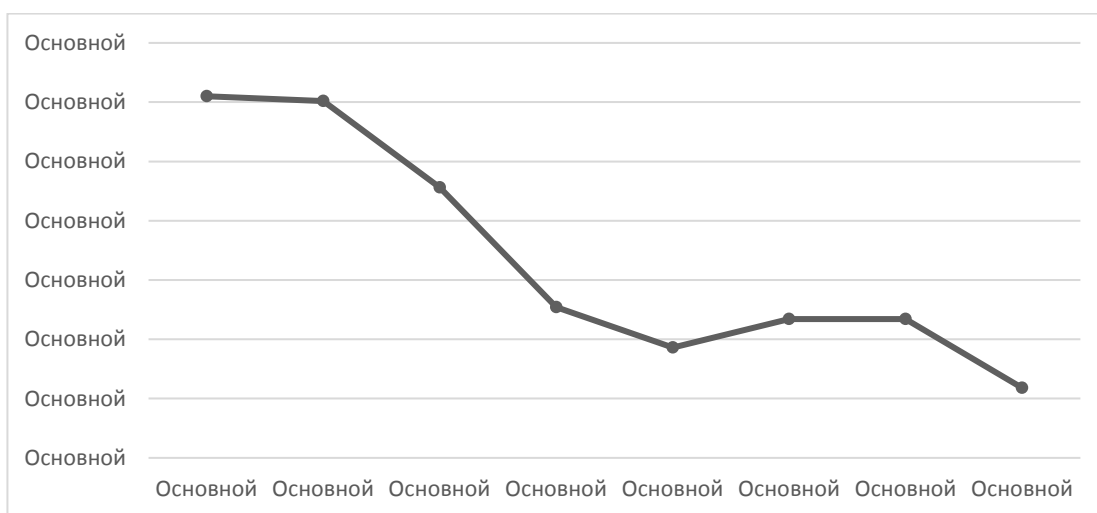

Рис. 2.2 Середня відсоткова ставка за кредитами в країнах ЄС, %.

Джерело: [39,40,41]

Таким чином, наведені на рис. 2.3 дані свідчать, що в рамках ЄС органи державної влади тривалий час проводять політику зниження процентних ставок за кредитами для активізації економічного розвитку регіону. Середня процентна ставка за кредитами в ЄС у 2012 році становила 3,05%, а в 2016 році знизилася на 2,12 процентного пункту і становила 0,93% за кредит. У 2017 році відбулося зростання на 0,24 процентного пункту, і в результаті цей показник склав 1,17 відсотка на кредит. У 2018 році показник зріс на 0,1 процентного пункту і становив 1,27% на кредит, а в 2019 році значно знизився на 0,68 процентного пункту і становив 0,59%. Тенденція до зниження процентних ставок за кредитами спостерігається практично у всіх країнах Європи. Це свідчить про те,

що в країнах ЄС органи державної влади реалізують політику «дешевих» кредитних грошей, що в кінцевому підсумку підвищує споживчу спроможність громадян, сприяє збільшенню можливостей суб'єктів господарювання щодо розширення бізнесу, впровадження нових інвестиційних проектів. Проте окреслений тип грошово-кредитної політики реалізується досить обережно та поступово з метою забезпечення стабільності фінансової системи ЄС, недопущення зростання індексів інфляції в країнах, що позитивно в цілому впливає на економічний розвиток регіону[56].

Одним із показників, що характеризує розвиток ринку кредитних послуг ЄС, є обсяг загального кредитування, тобто сума кредиту, отриманого суб'єктами господарювання в певний момент часу. У таблиці 2.3 надано відповідну інформацію.

Таблиця 2.3

Обсяги кредитування в країнах ЄС

Країна	Загальна сума кредитів, млрд євро у 2019 році	Споживчий кредит, %	Іпотечні кредити, %	Інші кредити, %	Кредити нефінансовим корпораціям, %
Австрія	364,6	5	33	10	52
Бельгія	359,2	7	48	4	41
Болгарія	28,46	19	18	1	62
Хорватія	28,65	30	27	5	38
Кіпр	30,64	6	31	9	54
Чехія	113,5	9	46	5	39
Данія	489,9	3	60	2	35
Естонія	17,0	5	48	4	43
Фінляндія	225,4	7	45	8	40
Франція	2420,0	8	45	3	44
Німеччина	2707,0	7	48	9	35
Греція	136,7	12	38	1	49
Угорщина	46,6	19	24	3	54
Ірландія	130,6	4	59	1	30
Італія	1262,0	9	30	11	50
Латвія	9,34	4	44	3	48

Литва	18,85	4	45	6	45
Люксембург	65,96	3	50	5	43
Мальта	9,74	3	56	3	38
Нідерланди	815,7	2	60	2	36
Польща	238,8	20	44	0	36
Португалія	185,9	10	50	4	36
Румунія	54,5	23	31	1	45
Словаччина	59,71	11	52	3	34
Словенія	20,27	14	33	7	46
Іспанія	1129,0	8	45	8	39
Швеція	632,2	4	52	8	36

Джерело: [33, 42-45]

Дані таблиці 2.3 показують, що провідними країнами за обсягом кредитів є Франція – 2420 млрд євро, Німеччина – 2707 млрд євро, Італія – 1262 млрд євро, Іспанія – 1129 млрд євро та Нідерланди – 815,7 млрд євро. Найменший обсяг кредитів видано в Естонії - 17 млрд євро, Угорщині - 46,6 млрд євро, Латвії - 9,34 млрд євро, Литві - 18,85 млрд євро, Мальті - 9,74 млрд євро, Словенії - 20,27 млрд євро [33, 42-45]. Проте зрозуміло, що важливим фактором розвитку ринку кредитних послуг є населення країни. Цей фактор є одним із найважливіших у формуванні макроекономічних та макрофінансових показників. Тому для забезпечення об'єктивності дослідження ми також розраховуємо обсяги виданих кредитів на душу населення. Відповідна інформація представлена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Обсяги кредитування в країнах ЄС

Країна	Загальна сума кредитів, млрд євро у 2019 році	Населення, млн 2019	Розмір кредиту на 1 особу, євро	ВВП, млрд євро	Суми кредитів до ВВП, %
Австрія	364,6	9,0	40511,11	398,7	91
Бельгія	359,2	11,5	31234,78	460,9	78
Болгарія	28,46	6,96	4089,08	58,99	48
Хорватія	28,65	4,06	7056,65	54,02	53

Кіпр	30,64	0,88	34818,18	21,62	142
Чехія	113,5	10,6	10707,55	218,3	52
Данія	489,9	5,8	84465,52	307,8	159
Естонія	17	1,32	12878,79	27,64	62
Фінляндія	225,4	5,5	40981,82	239,4	94
Франція	2420	65	37230,77	2410	100
Німеччина	2707	83	32614,46	3440	79
Греція	136,7	10,7	12775,70	190	72
Угорщина	46,6	9,8	4755,10	139,3	33
Ірландія	130,6	5	26120,00	342,8	38
Італія	1262	60	21033,33	1771	71
Латвія	9,34	1,93	4839,38	31,21	30
Литва	18,85	2,78	6780,58	47,76	39
Люксембург	65,96	0,61	108131,15	61,65	107
Мальта	9,74	0,48	20291,67	13,23	74
Нідерланди	815,7	17,2	47424,42	803,5	102
Польща	238,8	38	6284,21	525,1	45
Португалія	185,9	10,3	18048,54	210,5	88
Румунія	54,5	19,5	2794,87	216,5	25
Словаччина	59,71	5,45	10955,96	94,88	63
Словенія	20,27	2,07	9792,27	48,22	42
Іспанія	1129	47	24021,28	1245	91
Швеція	632,2	10,3	61378,64	471,7	134

Джерело: [33, 42-45]

Аналіз даних таблиці 2.4 вказує, що найбільша сума кредитів у країнах ЄС припадає на такі країни, як Люксембург – 108,13 тис. євро, Данія – 84,46 тис. євро, Швеція – 61,38 тис. євро. При цьому найнижчий обсяг кредитування на душу населення спостерігається у таких країнах: Румунія – 2,79 тис. євро, Болгарії – 4,09 тис. євро, Угорщини – 4,76 тис. євро, Латвії – 4,84 тис. євро.

Таким чином, можна зробити висновок, що в межах ЄС у різних країнах існує різний рівень кредитного навантаження на громадян. Слід зазначити, що досить суттєвою є ситуація, коли найбільший обсяг кредитів на душу населення спостерігається у скандинавських країнах, а найменший – у Центрально-Східній

Європі, колишніх соціалістичних республіках. Така ситуація пов'язана з особливостями економічного розвитку цих країн, і значною мірою з психічними особливостями громадян, їх особистим ставленням до кредиту[56].

Також дані таблиці 2.4 надають інформацію про рівень кредитоспроможності економіки ЄС. Це можна визначити, розрахувавши відношення кредитів до ВВП країни. Так, у таких країнах, як Болгарія, Угорщина, Ірландія, Латвія, Литва, Польща, Румунія та Словенія, де співвідношення кредитів до ВВП має найнижчу частку, кредитні ресурси не є основним джерелом національних економік і є значний потенціал для збільшення кредитування суб'єктів господарювання.

Водночас у таких країнах, як Кіпр, Данія, Франція, Люксембург, Нідерланди та Швеція, спостерігається значний рівень надлишкового кредитування ВВП. Це дає підстави стверджувати значний розвиток ринку кредитних послуг в країні, наявність стабільних передумов для його поступового розвитку в майбутньому. В результаті правильної державної політики у фінансовій сфері в цих країнах вони змогли забезпечити економічне зростання, підвищити якість життя громадян, рівень їх соціально-економічної безпеки.

2.2 Шляхи активізації розвитку міжнародних кредитних послуг

Сфера міжнародних кредитних послуг зазнає значних трансформацій. Цифрові технології змінюють такі процеси як платежі, кредитування, страхування та управління активами. І пришвидшилися вони через пандемію COVID-19. Можна констатувати той факт, що завдяки цій пандемії, фінансові послуги багатьох країн стали більш різноманітними, конкурентоспроможними, ефективними та інклюзивними.

Однією з тенденцій розвитку світогосподарських зв'язків є міжнародні розрахунки у кредит. Найпоширеніша форма сучасних світогосподарських

зв'язків – надання кредитів імпортерам, що є досить звичним засобом реалізації продуктів на світовому ринку.

Широко використовується в міжнародній торгівлі комерційний кредит. Комерційний кредит – це первинна форма кредиту, в тому числі в зовнішній торгівлі. Але через обмеження фінансових можливостей ця форма практично не використовується при взаємних поставках інвестиційних товарів, які призначаються для модернізації та реконструкції виробництва та оновлення його технологічних структур.

Також є фінансовий кредит, його роль полягає в наданні коштів у грошово-валютній формі: облігаційні позики, які розміщуються на міжнародному та національному ринках позикового капіталу за допомогою банків, можуть надаватися у валютах країни-кредитора та країни-боржника, а також у третіх валютах.

Те, як швидко розвиваються міжнародні кредити, є важливою характеристикою сучасних міжнародних зв'язків, перетворення міжнародного ринку позикових капіталів на центральний елемент міжнародних економічних відносин. Адже розширення сфери діяльності транснаціональних корпорацій, інтернаціоналізація виробництва та капіталу потребують не тільки вільного обміну однієї валюти в іншу, а й надійних джерел безперебійного міжнародного фінансування, відносно незалежних від національної системи.

Тому значного розвитку набув міжнародний ринок позикових капіталів, як система відносин з приводу акумуляції та перерозподілу позикового капіталу між країнами, що є сукупністю кредитно-фінансових закладів і фондових бірж, які надають позики і кредити іноземним контрагентам.

Для успішного ведення конкурентної боротьби з іншими країнами транснаціональні корпорації використовують приватні форми кредиту для розширення ринків збуту своїх товарів та послуг, тобто експорт капіталу. За останні десятиліття зростає «прив'язаність» кредитів до експортних поставок із

країн-кредитора. Часто буває, що уся позика має бути використаною для придбання товарів виключно в країні, що надає кредит.

Як правило, державна форма міжнародного кредиту, слугує основою для приватних інвестицій, оскільки надання кредиту тій чи іншій країні неодноразово було поряд з питанням надання пільг національним корпораціям країни-кредитора, концесій на розробку природних багатств в країні-позичальнику.

Лізинг – це вид інвестиційного фінансування, при якому лізингодавець (банк або лізингова компанія) купує у постачальника предмет лізингу (устаткування, сільгосп-обладнання, транспорт або нерухомість) і потім передає його в оренду лізингоотримувачу (клієнту) з подальшим переходом права власності лізингоотримувачу. Лізинг дозволяє підприємству, не відволікаючи власні ресурси, зробити модернізацію основних засобів. Розрізняють оперативний і фінансовий лізинг. [51]

Оперативний лізинг – це по суті оренда, такий вид лізингу вигідний підприємцям, яким потрібний транспортний засіб або техніка на деякий час, і у них немає необхідності в кінці терміну договору купувати її. Цей тип лізингу можна отримати у спеціалізованих лізингових компаніях.

Зазвичай банки пропонують лише фінансовий лізинг, коли власність предмета лізингу переходить до позичальника (лізингоотримувача) в кінці строку договору. Тобто, це вид інвестиційного кредиту. Як правило, термін лізингу відповідає строку амортизації предмета лізингу не менш ніж на 75%. [51]

До сучасних форм експортного кредитування належать факторинг та форфейтинг.

Факторингом називають фінансові комісійні операції, при яких експортер вносить передбачену угодою плату, котра може бути трохи вищою від відсотків за кредит. Придбані банком або спеціалізованою факторинговою компанією права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями - здебільшого у формі дебіторських рахунків за поставлені товари чи послуги [25, с 120]

Дебіторська заборгованість (рахунки) — це надходження або платежі, які компанія отримує від своїх клієнтів, що придбали її товари та послуги в кредит. Зазвичай кредитний період короткий, починаючи від кількох днів до місяців або в деяких випадках, можливо, близько року [52]

Факторинг, як правило, не покриває всіх політичних та перевідних ризиків, тоді як при форфейтуванні навпаки, є відповідальність за ці ризики.

Форфейтинг – фінансування (кредитування) експортера шляхом придбання векселів, акцептованих імпортером, або інших боргових вимог. Форфейтинг – це одна з нових форм кредитування зовнішньої торгівлі. Те, що цей напрям взагалі з'явився, зумовлено швидким зростанням експорту дорогого устаткування з тривалим терміном виробництва, посиленням конкурентної боротьби на світових ринках та зростання ролі кредиту у розвитку світової торгівлі [25, с 121].

Виявлено, що кредитування зовнішньої торгівлі охоплює кредитування експорту та кредитування імпорту. Як правило, державна форма міжнародного кредиту слугує основою для приватних інвестицій.

Висновки до розділу 2

1. На основі аналізу напрямів активізації розвитку міжнародних кредитних послуг були зроблені наступні висновки.

Визначено, що розвиток ринку кредитних послуг є невід'ємною частиною забезпечення розвитку всієї системи ринку фінансових послуг, що також зумовлює постійне підвищення інформаційної прозорості банківських та небанківських установ, основних концептуальних підходів до державної політики у цій сфері.

Загальна кількість кредитних організацій в ЄС частково зменшується через глобальні економічні кризи; структурну перебудову фінансового сектору

економіки; недостатню ефективність аналізу кредитоспроможності позичальників; неплатоспроможність боржників; жорсткі дії з боку регулятора; високу концентрацію капіталу в банківському секторі та його реорганізацію; інтеграційні процеси та трансформацію банківської системи внаслідок змін у законодавстві; нестабільність національної валюти деяких країн; надання послуг онлайн; суворі вимоги до позичальників; неможливість отримати кредити через відсутність кредитної історії; злиття кредитних організацій; періодичні фінансові кризи; жорстку конкуренцію на ринку фінансових послуг.

Проаналізувавши міжнародний досвід, з'ясовано що загальна кількість кредитних організацій в ЄС неухильно зменшується. Виявлено, що важливим фактором розвитку ринку кредитних послуг є населення країни.

2. Також ми проаналізували, що найпоширенішими формами сучасних світогосподарських зв'язків є надання кредитів імпортерам, що є досить звичним засобом реалізації продуктів на світовому ринку.

Проаналізували активізацію розвитку міжнародних кредитних послуг та виділили чотири основні напрями – це лізинг, оперативний лізинг, факторинг і форфейтинг.

Лізинг дозволяє підприємству, не відволікаючи власні ресурси, зробити модернізацію основних засобів. Розрізняють оперативний і фінансовий лізинг.

Оперативний лізинг – це по суті оренда, вигідний підприємцям, яким потрібний транспортний засіб або техніка на деякий час, і у них немає необхідності в кінці терміну договору купувати її.

Факторинг – це фінансові комісійні операції, при яких експортер вносить передбачену угодою плату, котра може бути трохи вищою від відсотків за кредит.

Форфейтинг – фінансування (кредитування) експортера шляхом придбання векселів, акцептованих імпортером, або інших боргових вимог.

ВИСНОВКИ

Кредит – це позика у грошовій або натуральній формі, яка надається на умовах повернення і сплатою відсотків за користування однією юридичною чи фізичною особою.

Визначено сутність міжнародного кредиту, що представляє собою переміщення позичкового капіталу з однієї країни в іншу. Міжнародний кредит є необхідною складовою сучасних відносин у міжнародній економіці, універсальним інструментом розподілу і перерозподілу національного доходу, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів.

Суб'єктами міжнародних кредитних послуг виступають держава, міжнародні організації, юридичні особи, серед яких особливе місце посідають: транснаціональні корпорації, транснаціональні банки, фінансово-кредитні організації, біржі, фізичні особи. Об'єктами міжнародних кредитних послуг є банки, приватні особи, юридичні структури, яким надаються кредитні послуги.

Визначено структуру міжнародних кредитних послуг. Вона складається з сукупності суб'єктів та об'єктів за кредитним договором. У ролі суб'єкта виступають кредитор і позичальник, а ролі об'єкта - позичкова вартість. Кредитором називають бік, який має гроші чи інші цінності в борг. Позичальник – це особа, яка отримує кредит.

Загальна кількість кредитних організацій в ЄС частково зменшується через глобальні економічні кризи; структурну перебудову фінансового сектору економіки; недостатню ефективність аналізу кредитоспроможності позичальників; неплатоспроможність боржників; жорсткі дії з боку регулятора; високу концентрацію капіталу в банківському секторі та його реорганізацію; інтеграційні процеси та трансформацію банківської системи внаслідок змін у законодавстві; нестабільність національної валюти деяких країн; надання послуг онлайн; суворі вимоги до позичальників; неможливість отримати кредити через відсутність кредитної історії; злиття кредитних організацій; періодичні фінансові кризи; жорстку конкуренцію на ринку фінансових послуг.

Розвиток сучасних міжнародних кредитних послуг почав набирати оберти завдяки пандемії, адже значно зросли обсяги електронної торгівлі, а фінансові послуги у багатьох країнах світу стали більш різноманітними, конкурентоспроможними, ефективними та інклюзивними, що сприяло активізації розвитку міжнародних кредитних послуг з яких можна виділити чотири основні напрями – це лізинг, оперативний лізинг, факторинг і форфейтинг.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лютий І.О. Банківський маркетинг: Підручник Автори: Лютий Ігор Олексійович, Солодка Ольга Олегівна – К.: центр учбової літератури, 2010. 776с.
2. М.Ф. Самсонов, Н.П. Баранникова, А.А. Володин и др.; Под ред. проф. Н.Ф. Самсонова.. Фінансовий менеджмент: Підручник М.Ф. Самсонов, Н.П. Баранникова, А.А. Володін и др.; Под ред. проф. Н.Ф. Самсонова. — М.: Фінанси, 2001. 495 с.
3. Алексійчук В. Гроші та кредит в системі відтворення АПК. Київ: ІАУ УААН, 1998. 346 с.
4. Вовчак О., Руцишин Н. Кредит і банківська справа: підручник. Київ: Знання, 2008. URL: http://pidruchniki.ws/19740704/bankivska_sprava/formi_vidi_kreditu
5. Лагутін В. Кредитування: теорія і практика: навч. посібник. Київ: Знання, КОО, 2000. 215 с.
6. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментарях: навч. посіб. / за ред. Б. Луціва. 2-ге вид., перероб. Тернопіль: Карт-бланш, 2000. 225 с.
7. Савлук М., Мороз А., Пудовкіна М. та ін. Гроші та кредит / за ред. М. Савлука. Київ: КНЕУ, 2001. 602 с.
8. Мочерний С. Економічна енциклопедія: у 3 т. Т. 3. Київ: видавничий центр «Академія», 2002. 261 с.
9. Потійко Ю. Ще раз про кредити. Вісник НБУ. 2000. № 12. С. 47–48.
10. Чайковський Я. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування. Банківська справа. 2005. № 2. С. 36–47.
11. Бечко П., Герасімова Т. Банківське кредитування аграрного виробництва: монографія. Умань: видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 189 с.
12. Глущенко С. Гроші. Кредит. Кредитний ринок: підручник. Київ: НаУКМА, 2015. 300 с.

13. Дем'яненко М., Лузан Ю., Саблук П., Скупий В. та ін. Фінансовий словник-довідник / за ред. М. Дем'яненка. Київ: ІАЕ УААН, 2003. 555 с.
14. Арбузов С., Колобов Ю., Міщенко В., Науменкова С. Банківська енциклопедія. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України; Знання, 2011. 504 с.
15. Податковий кодекс України: за станом на 28 березня 2017р. № 6317/6/99-99-15-02-02-15 Офіційний сайт податкової адміністрації України. <https://tax.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/print-71961.html>
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 12 грудня 2008 р. із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
17. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» п.4 П(С)БО 19 URL: <https://zakon.help/article/poryadok-viznachennya-chistih-aktiviv-chisti-aktiviv> (дата звернення:15.03.2022).
18. Фінансові інструменти: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13, затверджене Наказом МФУ від 30 листопада 2001 р. № 559 (зі змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>. (дата звернення:15.03.2022).
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 Фінансові інструменти: подання. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_029/page.
20. Гудзь О. Кредитування і банківське обслуговування підприємств агропромислового виробництва: сучасні тенденції та особливості. Київ: ННЦ ІАЕ, 2005. 170 с.
21. Освіта та самоосвіта URL: <http://referatss.com.ua/work/mizhnarodnij-kredit/> (дата звернення:21.03.2022).
22. Алексєєв І.Б., Колісник М. К. Посібник. К.: Знання, 2009. 253 с.
23. Івасів Б. С. . Гроші та кредит: Підручник // За ред. Б. С. Івасіва. К.: КНЕУ, 2001р. 404 с.

24. Савлук М. І. Гроші та кредит: За ред. М. І. Савлука. К.: КНЕУ, 2002. 598 с.
25. Гуткевич С.О Міжнародна економіка: підручник/ С.О Гуткевич, М.Д Корінько, М.І Пугачов, Ю.М Сафонов. 2-е вид., доповнене – Х.: «Діса-плюс», 2015. 420 с. URL: <http://moodle.nati.org.ua/mod/resource/view.php?id=16927> (дата звернення:23.03.2022).
26. Мочерний С. В. Банківська система України / С. В. Мочерний, Л. С. Тришак. – Львів : Тріада плюс, 2004. 304 с.
27. Закон про банки і про банківську діяльність URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення:23.03.2022).
28. Вільгельм, С. Глобальна криза та зовнішні борги країн Євросоюзу. С. Вільгельм. Finance.ua. 2009. №5. С.45-58.
29. Чайковський Я. І. Банківська система України сьогодні: основні проблеми і перспективи розвитку. Фінанси України. 2009 №8. С.42-45.
30. Сухораба І. В. Кредитні ринки на сучасному етапі розвитку./Вісник Університету банківської справи Національного банку України № 3 (6) 2009р.
31. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.
32. Російських, К. Чи будуть кредитувати банки малий і середній бізнес? / К. Російських // Проект "Популярна економіка: моніторинг реформ". 2013. №12. С. 33.
33. Міжнародний валютний фонд URL: <https://www.imf.org/ru/Home> (дата звернення:28.03.2022).
34. Європейський інститут кредитних досліджень. URL <http://www.ecri.eu/statistics>. (дата звернення:28.03.2022).
35. Євростат. URL:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en(дата звернення:28.03.2022).

36. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/349129/eu-18-credit-institutions-number/>. (дата звернення:28.03.2022).

37. Banca Națională a României. URL: <https://www.bnro.ro/Home.aspx>. (дата звернення:28.03.2022).

38. Болгарський національний банк. URL: <https://www.bnb.bg/Statistics/index.htm>. (дата звернення:28.03.2022).

39. Euro area statistics. URL: <https://www.euro-area-statistics.org/banks-balance-sheet-loans?cr=eur&lg=en&pag%20e=0&template=1/>. (дата звернення:28.03.2022).

40. OECD. Stat. URL: <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=86>. (дата звернення:03.04.2022).

41. European Central Bank. URL: <https://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000005482>. (дата звернення:03.04.2022).

42. Steuber U., 1977, International cooperation and competition among banks in Europe. In Wadsworth J.E., Wilson J.S.G., Fournier H., Stijthoff-Leyden A.W. (eds.), The Development of Financial Institutions in Europe 1956-1976, Leida.

43. Чеський національний банк. URL: <https://www.cnb.cz/en/statistics/> (дата звернення:03.04.2022).

44. Narodowy Bank Polski. URL: <https://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/srodeken.htm> (дата звернення:12.04.2022).

45. Національний банк Республіки Білорусь. URL: <https://www.nbrb.by/engl/statistics/monetarystat/broadmoney> (дата звернення:22.04.2022).

46. Хорватський національний банк. URL: <https://www.hnb.hr/en/statistics/statistics-data/financial> (дата звернення:22.04.2022).

47. Bank of international Settlements URL:
<https://www.bis.org/about/index.htm?m=1001> (дата звернення: 25.04.2022).

48. Міжнародні економічні організації URL:
<https://sites.google.com/site/economorganizations/ekonomichni-organizaciie-globalnogo-masstabu/mvf-miznarodnij-valutnij-fond> (дата звернення: 25.04.2022).

49. Сучасні міжнародні кредитні відносини URL:
<https://ru.osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19030/> (дата звернення 16.05.2022)

50. Методичні рекомендації до виконання випускної кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» денної форми навчання / уклад. Гуткевич С.О., Каїра Л.Г. – К.: НУХТ, 2021. – 41 с.

51. Офіційний сайт «Дія» URL:
<https://business.diia.gov.ua/knowledge/lizing/so-take-lizing> (дата звернення 16.05.2022)

52. The Economic Times URL:
<https://economictimes.indiatimes.com/definition/accounts-receivable> (дата звернення 17.05.2022)

53. Економічна теорія URL:
https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/22007/ (дата звернення 29.04.2022)

54. European Bank for Reconstruction and Development URL:
<https://www.ebrd.com/who-we-are.html> (дата звернення 21.05.2022)

55. Щодо вдосконалення роботи України з МВФ URL:
<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-vdoskonalennya-roboti-ukraini-z-mvf-mbrr-analitichna-zapiska> (дата звернення 21.05.2022)

56. Current Trends in the Development of the Credit Services Market of the European Union URL:

https://www.researchgate.net/publication/355586634_Current_Trends_in_the_Development_of_the_Credit_Services_Market_of_the_European_Union (дата звернення 15.05.2022)

ДОДАТКИ

Додаток А

СУТНІСТЬ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Таблиця А.1

Трактування сутності кредиту вітчизняними науковцями

Науковець	Формулювання	Особливість трактування
М. Самсонов [2]	Кредит є формою руху позичкового капіталу, тобто грошових коштів, наданих у позичку за певний процент за умови повернення і задоволення потреб позичальника.	Форма руху позичкового капіталу.
В. Алексійчук [3]	Кредит, виступаючи однією з форм, що сприяє використанню фінансового капіталу, виник на етапі, який за своєю сутністю відповідає умовам економічних взаємовідносин, а його розвиток налічує декілька етапів. Виник він в умовах товарного виробництва, тому від самого початку мав ринковий характер.	Форма сприяння використання капіталу.
О. Вовчак, В.Лагутін [4; 5]	Економічні відносини між кредитором і позичальником, які виникають під час одержання позики, користування нею та її повернення.	Економічні відносини.
Б. Луців [6]	Економічні відносини, що зумовлені акумуляцією тимчасово вільних коштів з використанням їх на умовах повернення та платності під час взаємовідносин, що виникають між кредитором та позичальником.	Економічні відносини.
А. Мороз, М. Пудовкіна [7]	Економічні відносини, що виникають між кредитором та позичальником щодо одержання останнім позички в грошовій або товарній формі на умовах повернення у певний строк і, звичайно, зі сплатою відсотків	Економічні відносини.
С. Мочерний [8]	Рух позичкового капіталу, що здійснюється на засадах строковості, повернення та платності.	Форма руху капіталу.
Ю. Потійко [9]	Економічна категорія, що передбачає акумулювання тимчасово вільних коштів бюджету, централізованих державних позабюджетних фондів, господарюючих суб'єктів та населення для подальшої їх видачі	Форма акумулювання коштів.

	позичальникам на умовах повернення, платності, реального забезпечення, строковості та цільового використання.	
М. Савлук [7]	Економічні відносини між державою, юридичними та фізичними особами щодо перерозподілу вартості на умовах повернення та з виплатою відсотків.	Економічні відносини.
Я. Чайковський [10]	Певний вид економічних відносин, які формуються в суспільстві, а також обґрунтовують такі принципи кредитування, як принципи зворотності, строковості, цільового кредитування, забезпеченості, платності та диференційованого підходу.	Економічні відносини.
П. Бечко, Т. Герасімова [11]	Економічна категорія, яка характеризує економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником щодо розподілу та перерозподілу вільних грошових коштів, що тимчасово вивільнялися в процесі виробництва в межах позичкового фонду та передачі їх в тимчасове користування за умов дотримання принципів кредитування.	Економічні відносини.
С. Глущенко [12]	Кредит – це перерозподіл вартості на засадах строковості, зворотності та платності між суб'єктами економіки.	Форма перерозподілу вартості коштів.
Фінансовий словник [13]	Форма передачі у тимчасове користування коштів у грошовій та грошово-натуральній формах на умовах строковості, повернення, платності та цільового характеру, що надається однією юридичною або фізичною особою, тобто кредитором, іншій особі, тобто позичальнику	Форма передачі коштів.
Банківська енциклопедія [14]	Економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником щодо одержання останнім позички в грошовій або товарній формі на умовах повернення в певний строк і, звичайно, із сплатою відсотків.	Економічні відносини.
Податковий кодекс [15]	Кошти, що надаються банком-резидентом або нерезидентом, що кваліфікується як банківська установа за законодавством країни перебування нерезидента, або резидентами і нерезидентами, які мають, згідно з відповідним законодавством, статус небанківських	Кошти.

	фінансових установ, а також іноземною державою або її офіційними агентствами, міжнародними фінансовими організаціями та іншими кредиторами-нерезидентами, юридичній чи фізичній особі на визначений строк для цільового використання та під відсоток.	
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [16]	Це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження терміну погашення боргу, яке надане в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату відсотків та інших зборів з такої суми.	Зобов'язання.
П(С)БО 19 «Зобов'язання» [17]	Це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в себе економічні вигоди.	Заборгованість за зобов'язання.
П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [18]	Контракт, який одночасно зумовлює виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.	Контракт.
МСБО 32 «Фінансові інструменти: Розкриття й подання» [19]	Це будь-який контракт, який приводить до виникнення фінансового активу в одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу в іншого суб'єкта господарювання.	Контракт.
О. Гудзь [20]	Економічні відносини, що зумовлені акумуляцією тимчасово вільних коштів з використанням їх на умовах повернення та платності під час взаємовідносин, що виникають між кредитором та позичальником.	Економічні відносини.

Джерело: [2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20]

Додаток Б

КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Таблиця Б.1

Класифікація форм та видів міжнародного кредиту

За цільовим призначенням	<ul style="list-style-type: none"> - Зв'язані кредити – надаються на конкретні цілі, обумовлені в кредитній угоді. Вони можуть бути: - комерційні – які надаються для закупівлі певних видів товарів і послуг; - інвестиційні – для будівництва конкретних об'єктів, погашення заборгованості, придбання цінних паперів; - проміжкові – для змішаних форм вивезення капіталів, товарів і послуг, наприклад, у вигляді виконання підрядних робіт (інжиніринг). - Фінансові кредити – це кредити, які не мають цільового призначення і можуть використовуватися позичальниками на будь-які цілі.
За загальними джерелами	<ul style="list-style-type: none"> - Внутрішні кредити – це кредити, що надаються національними суб'єктами для здійснення зовнішньоекономічної діяльності іншим національним суб'єктам. - Іноземні (зовнішні) кредити – це кредити, що надаються іноземними кредиторами національним позичальникам для здійснення зовнішньоекономічних операцій. - Змішані кредити – це кредити як внутрішнього, так і зовнішнього походження.
За формою кредитування	<ul style="list-style-type: none"> - Товарні кредити – міжнародні кредити, що надаються експортерами своїм покупцям у товарній формі з умовою майбутнього покриття платежем у грошовій чи іншій товарній формі. - Валютні (грошові) кредити – кредити, надані у грошовій формі: у національній або іноземній валюті.
За формою забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечені кредити – кредити, забезпечені нерухомістю, товарами, документами, цінними паперами, золотом та іншими цінностями як заставою. - Застава товару для одержання кредиту здійснюється в трьох формах: - тверда застава (певна товарна маса закладається на користь банку);

	<ul style="list-style-type: none"> - застава товару в обігу (враховується залишок товару відповідного асортименту на певну суму); - застава товару в переробці (із заставою товару можна виробляти вироби, не передаючи їх до застави в банк). - Застава є засобом забезпечення зобов'язань за кредитною угодою, тому кредитор має право у разі невиконання боржником зобов'язань отримати компенсацію, розмір якої дорівнює вартості застави. - Бланкові кредити – кредити, надані просто під зобов'язання боржника вчасно погасити, документом при цьому виступає соло-вексель з одним підписом позичальника. Різновидами бланкових кредитів є контокорент та овердрафт. Контокорент – одна з найстаріших форм банківських операцій. Вона є особливою формою кредитної угоди, згідно з якою кредитна операція передбачає відстрочку платежу, який мав би бути здійсненим за відсутності контокорентної угоди. Це здійснюється з метою збереження у клієнтів певних коштів, які вони повинні сплачувати для вирішення інших проблем, що дає змогу прискорити обіг їх коштів, розширити операції. - В англо-саксонських країнах застосовується інша форма короткострокового кредитування, яка має спільні риси з контокорентом, – овердрафт. При наданні овердрафту банк здійснює списання коштів з рахунку клієнта у розмірах, більших ніж залишки на його рахунку, відкриваючи таким чином кредит. Принципова різниця між контокорентом і овердрафтом полягає в тому, що угода про овердрафт щоразу укладається знову і означає тільки одну домовленість про надання кредиту, тоді як за контокорентом передбачається автоматичне продовження кредитування протягом усього контокорентного періоду.
За строками	<ul style="list-style-type: none"> - Надстрокові – добові, тижневі, до трьох місяців. - Короткострокові – до 1 року. - Середньострокові – від 1 до 5 років. - Довгострокові – понад 5-7 років.
За валютою позики	<ul style="list-style-type: none"> - у валюті країни-позичальника; - у валюті країни-кредитора;

	<ul style="list-style-type: none"> - у валюті третьої країни; - у міжнародній грошовій одиниці (СПЗ, ЕКЮ та ін.).
За формою надання розрізняють	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові (готівкові) кредити – зараховуються на рахунок боржника та надходять в його розпорядження; - акцептні кредити – застосовуються у формі акцепта тратти імпортером або банком; - депозитні сертифікати – документи, які свідчать про вкладення грошових коштів, поміщення їх на депозитний рахунок у банк під оголошену ставку відсотка; - облігаційні позики.
За кредитами	<ul style="list-style-type: none"> - Приватні кредити – надаються приватними особам. - Фірмові (комерційні) кредити – кредити, що надаються фірмами. - Банківські кредити – кредити, які надаються банками, іноді посередниками (брокерами). - Урядові (державні) кредити – кредити, надані урядовими установами від імені держави. - Кредити міжнародних фінансово-кредитних організацій. - Змішані кредити – в яких беруть участь приватні підприємства та держава, державні та міжнародні установи. - Фірмовий (комерційний) кредит є однією з найстаріших форм зовнішньоторговельного кредиту. Він є позичкою, яка надається експортером однієї країни імпортеру іншої у вигляді відстрочки платежу, або, іншими словами, це не що інше, як комерційний кредит у зовнішній торгівлі. Фірмовий кредит, строки якого коливаються в межах від 1 до 7 років, має декілька різновидів: вексельний кредит; аванс покупця; кредит за відкритим рахунком. Частіше всього фірмові кредити реалізують з допомогою векселя або за відкритим рахунком. - Вексельний кредит передбачає, що експортер укладає договір про продаж товару, а потім виставляє перевідний вексель на імпортера. Останній, одержавши комерційні документи, акцептує його, тобто дає згоду на оплату в строк, який на ньому вказано.

Джерело: Складено на основі [53]